

ВПЛИВ МВФ НА ВАЛЮТНИЙ РИНОК УКРАЇНИ

Філіпенко Т.В. к.е.н., доцент

Донецький юридичний інститут ЛДУВС

Постановка проблеми в загальному вигляді. Наднаціональна координація міжнародних фінансів здійснюється міжнародними та регіональними валютно-фінансовими організаціями, які створюються на базі багатосторонніх угод між державами. Найважливішу роль серед них у сучасний період відіграє Міжнародний валютний фонд (МВФ), який виявляє неабияку гнучкість і високу пристосовність до мінливих умов розвитку міжнародних валютних відносин.

Завдяки членству в МВФ, Україна може отримувати досить вагомі кредити для структурної перебудови економіки, стабілізації своєї валюти та залучати іноземні інвестиції. Але кредити МВФ не надаються автоматично, а лише за умови виконання країною взятих на себе зобов'язань.

Мета дослідження полягає у визначенні доцільності вимог МВФ щодо впровадження змін в існуючий порядок функціонування валютного ринку України.

Виклад матеріалів основного дослідження. Міжнародний Валютний Фонд (International Monetary Fund) є міжнародною фінансовою організацією, яка була заснована в 1945 році, до її складу входять 185 країн світу. Згідно зі Статутом Фонду, його кредити спрямовуються на підтримку курсу національної валюти, міжнародних резервів держави та активних позицій платіжного балансу. Отримувачами кредитів МВФ є центральні банки країн, які зараховують їх у свої міжнародні резерви й використовують виключно для інтервенцій на валютному ринку для вказаних цілей.

Відповідно до Закону України «Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції

та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій», який було прийнято 3 червня 1992 року, Україна стала членом МВФ. У даний час квота України у Фонді складає 1 млрд. 372 млн. СПЗ (Спеціальні права запозичень – Special Drawing Rights).

Починаючи з 1994 року, співпрацю з МВФ було активізовано за програмами STF, Stand-by та «Механізм розширеного фінансування» (EFF), по яких Україна отримала коштів загальним обсягом близько 4,3 млрд. дол. США [1].

Значна частина цих коштів пішла на фінансування дефіцитів платіжного та торговельного балансів (в тому числі закупок по імпорту для багатьох сфер діяльності, включаючи паливно-енергетичний комплекс, сільське господарство та ін.).

Формування валютних резервів за допомогою МВФ дозволило Україні підтримувати стабільність національної валюти, успішно провести грошову реформу, ввести конвертованість гривні за поточними операціями. Крім того, збільшення валютних резервів та їх високий рівень є підтвердженням стабільності фінансової системи країни та підвищує рівень довіри до неї.

В Україні регулярно проходять консультації за статтею IV статуту МВФ. Під час місій експерти МВФ проводять аналіз макроекономічної ситуації, стану в податково-бюджетній та монетарній сферах країни. Згідно з висновками останньої місії, економічний прогноз для України поліпшується, спостерігаються ознаки поступового відновлення економічного зростання [2].

У проекті «Листа про наміри» й проекті «Меморандуму про економічну і фінансову політику» викладені умови, на яких МВФ погоджується поновити кредитування України [3]. Ці умови мають бути взяті за базу і після узгодження підписані Україною у формі звернення до МВФ.

Згідно з проектом, Україна має продовжувати свої зусилля з покращання функціонування валютного ринку. Стратегія інтервенцій повинна сприяти більшій гнучкості обмінного курсу, водночас із

поступовим відновленням адекватного рівня міжнародних резервів відповідно до ринкових умов. Для цього необхідно:

- продовжувати встановлювати офіційний обмінний курс на рівні середньої ставки на міжбанківському ринку, яка утворилася у попередній день, і тільки у виключних випадках дозволяти певні відхилення у межах не більше 2% ринкової ставки;

- затвердити законодавство щодо скасування податку на валютні операції;

- не встановлювати нових адміністративних контролів на валютному ринку, спростити вимоги з реєстрації надходжень капіталу;

- скасувати за узгодженим графіком існуючі обмеження на валютному ринку і по потокам капіталу;

- привести вимоги по розрахункам чистої відкритої валютної позиції банків до міжнародної практики;

- відновити ринок форвардних валютних операцій.

Міжнародний досвід свідчить, що ефективними стабілізаційні програми МВФ є лише тоді, коли в наявності більш-менш розвинуте вітчизняне виробництво і внутрішнє ринкове середовище, відповідні обсяги національного капіталу і ресурсів, а також певні політичні, соціальні та економічні умови в країні [4].

Відносно ж країн з перехідною економікою, в яких відбувається затяжна фінансова криза, МВФ робить умови надання кредитів усе більш жорстокими. Це призводить до того, що вплив МВФ на такі країни суттєво посилюється. У зв'язку із жорсткістю умов стабілізаційних програм МВФ не підписує жодних програм фінансування, якщо не буде впевнений у виконанні всіх без винятку своїх вимог.

Висновки. З огляду на багаторічний досвід спільної праці окремих країн з міжнародним валютним фондом слід визнати, що необхідно проводити власну політику взаємовідносин з ним, сліпо і автоматично не приймати до впровадження вимоги МВФ без їх

ретельного вивчення, прогнозування їх впливу на стан економіки і визначення відповідності національним економічним інтересам.

Зокрема, жорсткі монетарні обмеження гальмують функціонування внутрішніх важелів економічного зростання і нагромадження національних капіталів.

У загальному плані критерієм оцінки ефективності взаємодії з МВФ має стати співвідношення між прогнозованим зиском від набуття відкритості і лібералізації економіки і валютного ринку країни й можливим втратами для вітчизняних виробників, агентів зовнішньої торгівлі і споживачів. Важливим критерієм повинно також стати відповідність вимог МВФ національним економічним інтересам і загальному економічному курсу країни, що прямує до ринкової економіки. Тому забезпечення національних економічних інтересів має ґрунтуватися не виключно на фінансових «вливаннях» МВФ, а насамперед на власній грошово-кредитній та валютно-фінансовій політиці країни. Це вимагає розробки і законодавчого затвердження відповідної правової бази взаємовідносин як з МВФ, так і з іншими міжнародними фінансовими організаціями.

Список літератури:

1. Довідка про стан та перспективи співробітництва України з МВФ // Офіційний сайт МЗС України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/2932.htm>.

2. МВФ побачив, що Україні стало краще [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2010/04/2/4906486>.

3. Проекти «Листа про наміри» і «Меморандуму про економічну та фінансову політику», надіслані МВФ до України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/articles/2010/04/14/4935767>.

4. Єрмошенко М.М. Стабілізаційні програми МВФ та реформування економіки України / М.М. Єрмошенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nam.kiev.ua/ape/n_01_5-6/Ermoshenko.htm.